

modum gallina congregat pullos suos sub alas, et noluisse? Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta.

Prædicta Iudæorum euersione commiserendo ostendit non per eum stetit quominus resipiscerent, futurumque supplicium euaderent. Quippe qui à diabolo in diuersa flagitia dispersos sub alarum suarum tegmè congregare voluerit ab infestatione diaboli protegendus: quod cum noluerint, fore vt desoletur pessundeturque Ierusalem.

Dico enim vobis: non me videbitis à modo donec dicatis: Benedictus qui venit in nomine Domini.

Difficultas est quod tempus referat τὸ à modo: quia & crucifigi postea Christum viderunt: & post istud idè, quo Lucas narrat, sæpè cum Phariseis est locutus: nisi dicere velimus, nõ seruasse historia ordinè: Et quod Mattheus nouissimè factum dicit, Lucas multo ante recitat. Nec tamè solutus est scrupus: quia postea illum viderunt, nisi dicamus, id factum quod isthic Mattheus recitat pridè quàm Ierusalem pompatice ingressus esset. Quando autè dicturi sint: Benedictus qui venit in nomine domini, grandis etiam difficultas est: nisi quia dicturi sunt in secundo aduentu, cum se sua spe fraudatos agnoscent.

CAPVT VIGESIMVM QVARTVM.

Siscitantibus Apostolis super eius aduentu secundo & sine seculi, Christus illis multa fugienda, & multa imitanda prædicat.

† Mar. 13.
a.
Lu. 19.g.
& 21.b.

ET ingressus Iesus de templo, ibat. Et accesserunt discipuli eius, vt ostenderent ei ædificationes templi: Ipse autem respondens, dixit illis: *Videris hec omnia? Amen dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidem, qui non destruat.*

Minatus est Christus in fine superioris capitis Ierosolymorū & templi sui excidium, vnde templū egressus à discipulis stupefactis propter verba illa & structuras mirabiles demonstrantibus, respondit: Non relinquetur la Antiq. Iu pis super lapidem, saltem vsque ad fundamenta quin destruat. Nec illud erat templum quod fecerat Esdras vt cap. 14. ait Iosephus. sed quod fecerat Herodes, quale non est visum

visum in vniuerso mundo nec auditum est quod aliquis rex tale poterit in toto orbe facere ædificium.

Sedente autem eo super montem oliueti, accesserunt ad eum discipuli secreto, diuentes: Dic nobis quando hæc erunt, & quod signum aduentus tui, & consummationis sæculi?

Audientes discipuli Ierosolymorum futuram euer-
sionem, & arbitantes post hæc futuram mundi consum-
mationem, gloriosumque domini aduentum, interro-
gant quando futura sit hæc Ierosolymorum subuersio,
quodque signum aduentus eius & consummationis sæ-
culi sit futurum. Quibus non statim respondet domi-
nus, sed de his primum, quæ hanc Ierosolymorum sub-
uersionem, mundi que consummationem præcessura sunt:
quæ illos primum scire oportebat, vt ab illis maximè si
bi cauerent, & quæ ad salutem suam multum conduce-
rent, ipsi imprimis curarent, nec ab his calamitatibus
turbarentur.

Ei respondens Iesus dixit eis: Videte ne quis vos seducat. † Mar. 13.

Multi enim venient in nomine meo, dicentes: ego sum Christi.

† b. Lu. 21. b. Ephc. 5. b. Col. 2. d.

Quidam dicunt hæc & sequentia verba vsque ad 70,
Tunc veniet consummatio, intelligi de signis præceden-
tibus iudicium. Alij, inter quos Chryóstomus & Euse-
bius de signis præcedentibus Ierosolymorum subuer-
sionem: quomodo primum exponemus. Videte inquit,
ne quis vos seducat: Quia antequam fiat Ierosolymorù
subuersio, multi venient in nomine meo se Christum &
Mesiám esse fatentes, sed & mentientes: Quòd autem
huiusmodi seductores extiterint ante Ierosolymorum
subuersionem, docet Iosephus libro Antiquita. Iudaic. 20
cap. 4. Qui magnū quendam Theodam refert magnā
populi partem seduxisse, eisq; persuasisse, vt sumptis fa-
cultatibus suis ad Iordanem egredierentur, quæ manda-
to solo diuifurus esset. Hic captus à Cuspiofado res Iu-
dæorum administrate, capitis pœna multatus est. Eo
dem quoq; libro. cap. 11. scribit magorù turbā, qui pseu-
doprophetæ erant, surrexisse. Eodem lib. ca. 14. quen-
dam scribit insurrexisse, qui se Mesiám affereret: popu-
loq; se in desertum sequenti, salutem promitteret, & ma-
lorum

*Ac. 8. b.

lorum requiem. Exiitque & Simon magus, qui se virtutem Dei magnam nominaret. Itaque cum plerosque tales ante Ierosolymorum euersionem fore sciret dominus, iubet discipulos suos magis sollicitos esse, ut ab huiusmodi pseudochristis cauerent, quam ut tempora illa noscerent.

Audituri enim estis prelia & opiniones preliorum. Videte ne turbemini, oportet enim hæc fieri, sed nondum est finis. Consurget enim gens in gentem, & regnum in regnum.

Id est, antequam euertatur Ierusalem, non modò prelia preliorumque rumores audientur, propter quos tamen suos terri non vult: sed vni Deo fidere ac niti quorum non modo rumores fore asserit, sed futurum ut gens aduersus gentem, & regnum aduersus regnum insurgeret, bella autem & rumores bellorum, ac tumultus ut refert Iosephus Antiquita. 20. cap. 6. & Belli Iudaici, 2. cap. 11. Cœperunt primùm præside Cumano, qui Tiberio Alexandro successerat, exorto tumultu ob militis cuiusdam insolentiam, qui in festiuitate azimorum Iudæo cuidam, reiectis genitalibus, illuserat: in quo tumultu perierunt viginti milia. Gens quoque aduersus gentem insurrexit, orto inter Iudæos & Samaritas tumultu: vbi magna hominum strages, locorumque secuta est desolatio: similes quoque multi tumultus fuisse leguntur: & in Actis, & de bello Iudaico apud Iosephum quòd regnum quoque còtra regnum insurrexit, ex eodem clarum est. Nam Cæsareæ schitepoli, Afcalo Ptolomai Alexandriæ, multi extitere dolorum tumultus. Videte ibidem Iosephum.

Et erunt pestilentie & fames, et terræmotus per loca. Hæc autem omnia, initia sunt dolorum.

Cum ferè fiat, ut grauisissima bella pestilentie sequantur, totque clades extiterint & corporum strages, indubium est secutam esse pestem. De terræmotibus an extiterint nihil dicit Iosephus. Fortè quòd præ alijs malis leuicula illa duceret. Quòd autem fames oppresserit, docet Iosephus De bello Iudaico lib. 1. cap. 2. Scribitur & Actuum. 11. prædictum ab Agabo futuram famem sub Claudio imperatore: quæ res discipulos mouit, ut per

per manus Barnabæ & Sauli fratribus in Iudæa habitantibus necessaria mitterent. Colligit autem his verbis dominus miseras omnes & calamitates, quæ omnes ante Ierosolymorum subuersionem manebant, vt ostenderet exigendam ab eis esse omnem etiam per alios Iudeos iusti sanguinis effusionem. Quas tamen omnes calamitates non finem, sed initia tantum dolorum appellat, quod in euersione ipsa longè grauiora perpeffuri erant.

† Tunc tradent vos in tribulationem, & occident vos, & eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum. Et tunc scandalizabuntur multi, & inuicem tradent, & occident inuicem.

† Mar. 13.

b.

Lu. 21. c.

Ioan. 15. f

& 16. a.

Sup. 10. c

Tunc, id est, sub id tempus à Christi resurrectione scilicet vsque ad Ierosolymorum subuersionem, quanta eo tempore perpeffi sunt discipuli, docet discipulorum à nece Stephani dispersio per totam Iudæam ac Samariam: Docetur & ex multis locis Actorum & Pauli Epistolis & scandalizabuntur ex his plurimi, & de his præcipuè intelligit qui aut afflictionum metu, aut pollicitationibus à fide recessuri erant. Magna enim erat Christianis futura afflictio, dum viderent suos à fide & Christo recedere: qua de re conqueritur Paulus 2.

Timoth. 4. ✠ Demas enim me dereliquit diligens hoc seculum. Similiter conqueritur Ioannes. 1. Epist. cap. b.

2. de his qui à fide recesserant Antichristi facti: Dicens: ✠ ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis: Nam si fuissent ex nobis, permanissent vtique nobiscum.

✠ 2. Ti. 4

b.

✠ 1. Io. 2.

c.

Et multi pseudoprophetae surgent, & seducēt multos. Et quoniam abundabit iniquitas refrigescet charitas multorum.

† Qui autem perseuerauerit vsq. in finem, hic saluus erit.

† Ro. 12. c

Mar. 13. b

Magos illos & pseudoprophetas intelligit, de quibus antè diximus ex Antiquitatum Iosephi lib. 20. capit. 11. De Aegypto quoque pseudopropheta intelligi potest: de quo Iosephus lib. 2. de bello Iudaico. ca. 12. De quibus diximus paulò antè & de quibus etiam, totiens conqueritur in suis Epistolis Paulus.

Et prædicabitur hoc Euangeliū regi in vniuerso orbe, in testimonium omnibus gentibus & tunc veniet cōsummatio.

Ante Ierosolymorum subuersionem prædicatum fuisse Euangelium per vniuersum orbem, ita vt imple-
 tum fuerit illud de Apostolis dictum: ✠ In omnem
 terram exiit sonus eorum: & in fines orbis terræ ver-
 ba eorum: Et Paulus ad Collocensēs primo, testatur
 iam tum Euangelij notitiam & fructum in muudum
 vniuersum permanasse, dicens: ✠ De Euangelio quod
 peruenit ad nos, sicut in vniuerso mundo est, & fructifi-
 cat & crescit. Quòd verò ait in testimonium omnibus
 gentibus, intelligendum est, vt omnes gentes in testi-
 monio sint receptum à se Euangelium, quod Iudæi
 abiecerint: & post hæc omnia veniet consummatio,
 Id est, vrbis Ierusalem desolatio. Et de ea quidem
 intelligunt Chrysostomus & Eusebius: Quod si quis
 de consummatione seculi intelligere malit, non repu-
 gno. Nam si prædicta ante Ierosolymorum subuer-
 sionem impleta sunt, multo magis ante mundi consum-
 matione. Certè vt magis accedam ad opinionem Chry-
 sostomi, facit quod apud Lucam non interrogant disci-
 puli de consummatione seculi: & enumeratis illis
 quæ Mathæus dixit, statim subiungit de euersione
 Ierusalem, inquit: Cùm autem videritis circunda-
 ri ab exercitu Ierusalem, tunc scitote quia appropinqua-
 uit desolatio eius. Neque valet quod hic assert Caieta-
 nus, quod CHRIS TVS absolutè dixit: tunc veniet
 consummatio, & non consummatio huius vel illius.
 Nam Marcus de qua consummatione CHRIS TVS
 intelligat, ostendit: Cùm enim de lapidibus & structuris
 templi dixisset fore, vt non relinqueretur lapis su-
 per lapidem, interrogabant illum Petrus Ioannes &
 Andreas: Dic nobis quando ista fient, & quod signum
 erit quando hæc omnia incipient consummari? vbi non
 de generali consummatione seculi, sed de particulari ip-
 sius templi interrogant.

† Mar. 13. b. Luc. 12. d. † Dani. 9. g. ✠ Cùm ergo videritis abominationem desolationis, que
 dicta est ✠ à Daniele propheta, stantem in loco san-
 cto (qui legit, intelligat) tunc qui in Iudæa sunt, fu-
 giant ad montes, & qui in tecto non descendat tollere ali-
 quid de domo sua: & qui in agro, non reuertatur tolle-
 re tuni-

re tunicam suam. † Ve autem prægnantibus & nutriendis in diebus illis. † Isa. 13. b.

Abominatio desolationis quid sit, multi multa sentiunt. Quidam Antichristum, alij imaginem Cæsaris quam Pylatus posuit in templo, cæteri imaginem Hadriani, quæ adhuc Hieronymi tempore erat Ierosolymis. Mihi simplicius abominatio desolationis sumi videtur, pro abominanda desolatione, qua Romanorum exercitus Ierusalem obsedit. Sic enim interpretari videtur Lucas. 21. dicens: * Cùm autem videritis * Lu. 21. d
circundari ab exercitu Ierusalem, tunc scitote quia appropinquavit desolatio eius. Tunc qui in Iudæa sunt, fugiant ad montes. Idem enim subiungit Matthæus. Paulò antè prædixit ea quæ præcessura erant euersionem Ierusalem, nunc de ipsa dicit: Cùm videritis abominandum gentium exercitum vrbi sanctæ imminens. Illud enim est quod ait: stantem in loco sancto, hoc est, firmo proposito illam euertendi, ibi manentem: tunc qui in Iudæa sunt, id est, in tribu Iudæ, fugiant ad montes: quia armatorum militum toto tribus plena erat. Et qui in tecto, non descendat tollere aliquid de dōmo sua, id est, cùm obsidionem vrbs viderit, nihil aliud quàm subitam fugam meditetur: vel cū rerum omnium sua iactura. Itaque quia prægnantes & nutrices ob onus infantium, quos gestant, aut in ventre aut inter vlnas, ideo vè inquit, illis.

† Orate autem vt non fiat fuga vestra in hyeme vel sabbato: Erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi vsque modo, neque fiet. † Mar. 13. d.

Similiter quia in hyeme ob molestiam tempestatis, expeditè fugere non licet, neque sabbato longius ire ob legis edictum, ideo orate inquit, ne tempus fugiendi accidat hyeme aut sabbato. Quoniam tanta tum erit afflictio, quanta neque fuit, neque post futura est. Quod autem de afflictione, quæ tunc erit in Ierusalem loquatur dominus, manifestò apparet ex verbis Lucæ: qui loco eorū verborum, ait: Erit enim pressura magna super terram, & ira populo huic: quod Matthæus vehementer

menter expressit, dicens: qualis nec fuit, nec futura est. Neque hic valet, quod contra hoc affert Caietanus, dicens: quia non constat tribulationem Ierusalem fuisse maiorem omnibus præteritis. Nam ex collatione omnium historiarum facile id constat. Multo minus valet quod ait: Non constat nullam post futuram talem. De futuro enim constare non potest, nisi quia ita prædixit dominus: quanquam conijci de illo potest ob immanitatem obsidionis.

Et nisi breuiati fuissent dies illi, non fieret salua omnis caro: sed propter electos breuiabuntur dies illi.

Quia nisi decurtatum esset obsidionis illud belli tempus, non fieret salua omnis caro, id est, nullus omnino Iudæorum saluus euasisset, sed perijissent tunc omnes: sed propter electos breuiabuntur dies illi, id est, quia inter Iudæos supererunt electi, qui in me credituri sunt: licet nunc non credant, neque statim credituri sint: ne simul cum illis reprobis pereant, breuiabuntur illius obsidionis & desolationis dies: Huiusmodi autem Ierusalem vastatio & desolatio prædicitur à Daniele castit. 9. Dum ait: ✠ Et post hebdomadas septuaginta duas occidetur CHRISTVS, & non erit eius populus, qui eum negaturus est, & ciuitatem & sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo, & finis eius vastitas: & post finem belli statuta desolatio. Quia verò in Daniele sequitur: Erit in templo abominatio desolationis. Quem locum quidam interpretati sunt de erigenda in templo statua. Quidam interpretati sunt abominationem desolationis in loco sancto stantem, statuam quandam aut Idolum in templo erectum, sed simplicius est quod diximus.

✠ Dan. 9. pit. 9.
f. & g.

† Lu. 17. c
† 1. q. 3.
Saltor.
Mar. 13. c.

✠ Tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic est Christus, aut illic, nolite credere. ✠ Surgent enim pseudochristi & pseudoprophetae, & dabunt signa magna & prodigia, ita ut in errore inducantur (si fieri potest) etiam electi. Ecce prædixi vobis. Si ergo dixerint vobis: ecce in deserto est, nolite exire: ecce in penetralibus, nolite credere.

Tunc, quidam referunt ad subuersionem Ierusalem, quod

quod aptius est : quidam ad mundi consummationem. Iudæi enim qui superfuerunt desolationi, non minus obstinati erant præcedentibus : adeoque nec dubium quin impostores fuerint inter eos, qui se Christum mentirentur, falsoque prophetas haberent. Qualis Aegyptius ille, qui sub scelice præside, quem Iudæi Ben Cufiba vocant, qui & pseudopropheta habuit nomine Rabbi Aquiba: qui tot seduxit, vt triginta ferme milia Iudæorum congregaret : quos ex solitudine in montem ducens Oliuarum, Ierusalem capere visus fuerat, quique vt Acto. 21. scribitur, paulò antè eduxerat in desertum quatuor milia Siccariorum. Si ergo dixerint vobis, Ecce, in deserto est, vt ille Aegyptius, nolite exire, & in penetralibus, nolite credere, vel ecce in deserto gentilium, vt eos in idololatriam inducant, vt in penetralibus hæreticorum vt eos in errorem inducant, & hæresim quibus non est adhibenda fides.

Sicut enim fulgur exit ab oriente, & patet vsque in occidentem, ita erit & aduentus filij hominis. & Vbicunque fuerit corpus, illic congregabuntur & Aquilæ.

† 24. q.
1. cap.
Quoniã
vetus.

Id est, non erit latens, aut clancularius Christi in mundum aduentus, sed sicut fulgur aut fulgetra ab oriente exiens, ijs qui in occidente sunt subito videtur in aère: Ita manifestus erit omnibus orbis incolis Christi aduentus. Ad eum nempe (statim vt aderit) confluentibus suis. Quomodo inquit Paulus. 1. ad Thesalonicon. 4. Quoniam ipse Dominus in iussu & voce Archangeli, & in tuba Dei descendet de cælo, & mortui qui in Christo sunt, resurgent primi. Deinde nos qui viuimus, qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in nubibus obuiam Domino in aère. Hoc est enim quod ait Euangelista: Vbicunque enim fuerit corpus siue cadauer, illuc congregabuntur Aquilæ quo se pascant. Ita statim vbi CHRISTVM adesse senserint, verum & vnum electorum cibum, ad eum statim congregabuntur, & aduolabunt pij: Qui verò Aquilæ dicuntur, quòd relictis terrenis omnibus in aère, hoc est in cælo versari consueuerunt.

† 1. Thef.
4. d.

Statim

† Ezech. 32. b. *Statim autem post tribulationem dierum illorum † sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum, et stellæ cadent de cælo, et virtutes cælorum commouebuntur.*

Isai. 13. b.

Ioël. 3. c.

† Mar,

13. f.

Qui volunt præcedentes locos: tunc erit tribulatio magna: & nisi breuiati fuissent dies, &c. exponi de consummatione seculi, tuentur se ob id quod dicitur statim post tribulationem illorum dierum, &c. quia dicunt si statim ergo loci præcedentes nequaquam de Ierosolymitana tribulatione loquuntur, quæ longè antè præcesserit. Porro etiam cum secunda ad Thessalonicens. 2. tollere nititur opinionem qua persuasi erant Thessalonicenses instare aduentum domini. Non ergo statim post tribulationem illorum dierum, si de Ierosolymitana intelligamus, apparebit signum filij hominis. Qui aliam tuentur opinionem, dicunt statim post non plus significare quàm quod Marcus habet in illis diebus. Sed hoc videtur gratis dictum. Ideo præstaret dicere: quòd hoc loco Christus volens suos in perpetua custodia & vigilia esse, quasi quotidie venturus sit dominus: non quòd re vera tam citò ac statim sit venturus: sed quòd tam attentos nos esse velit, quàm si statim esset venturus. Qui re vera et si ante mille annos adhuc non veniret, statim tamen quod ad se est, venire diceretur. * Nam apud dominum mille anni tanquàm dies hesternæ quæ præterijt. Alioqui propè adfore consummationem seculi Petrus recitat. 1. Canonica cap. 4. inquit. * Omnium autem finis appropinquauit. Quòd autem sol dicatur obscurari, non per eclisim intelligas naturalem, sed miraculosam per luminis defectionem: quomodo & stellæ de cælo casuræ dicuntur, quia tunc lumen suum non sunt daturæ. Et virtutes cælorum mouebuntur, siue concutientur vt Græci habent. Virtutes cælorum quidam vocant astra & planetas, quidam interpretantur corporum cælestium facultates & potentias: quæ quidem tunc nullas habebunt confusus tumultuatisquæ omnibus rebus.

† Apoc.

1. b.

Luc. 21. f.

Et tunc parebit signum filij hominis: † & tunc plangent omnes tribus terræ: et videbunt filium hominis venientem in nubibus cæli cum virtute sua et maiestate. Et mittet angelos suos cum tuba et voce magna: et congregabunt eos

Et os eius à quatuor ventis, à summis cœlorum vsque ad terminos eorum

Hoc signum crucem Christi esse, aut crucis ipsius signum, quod terrori sit futurũ, & crucifixoribus Iudeis, & ijs qui crucifigi procurauerũt demonibus: & in summa omnibus qui crucis huius ac pãssionis fructu vti neglexerũt. Sed in hoc aduẽtu plangent omnes tribus terræ, quod de bonis intelligas ac malis, qui præ motu tanti iudicis pectora sua tondent ac plangent, præsertim impij videntes filium hominis in aere cum tam magna potentia venientem & gloria. Et mittet angelos suos prius tamen quàm signum crucis apparuerit: Euangelista autem non seruat ordinem euentus, sed narrat quæ futura sunt. Angelos autem mutet cum tuba & voce magna. Sic enim Græca habent *μετὰ δάλπιγγος καὶ φωνῆς μεγάλης*: quanquam Caietanus asserat legendum esse in tuba vocis magna, metuens ne vox quædam articulata intelligeretur: quod nõ putat, quia non subditur quid illa vox diceret, quasi necesse fuerit vt ipse putat aut vocem aut sensibilem quendam sonum audientium auribus insonuisse, corporaque ipsa resurrectione iam donata sensibili sono indiguerint, ac non potius tuba illa efficacissima fuerit viuorum & mortuorum ad Christi iudicium conuocatio ipsius iussu angelorumq; ministerio. Quod autem à quatuor ventis congregandos, & à summo cœlorum vsque ad terminos, significat vnde cunq; conuocandos electos vbicunq; fuerint eorum animæ, vt sua corpora recipiant glorificanda in vitam æternam.

† Luc. 21. f.
 † *Ab arbore autem fici discite parabolam: cum iam ramus eius tener fuerit, & folia nata, scitis quia propè est æstas. Ita & vos cum videritis hæc omnia, scitote quia propè est in Ianuis.*

Ex similitudine eorum quæ nobis continuè accidunt, ducit nos in aduentus illius notitiam & cautionem. Cognoscendi autem inquit Hilarius, temporis signum in similitudine ficus arboris posuit, cuius cum ramus tener fuerit, atque fronderit, tum propè esse æstas intelligitur, ita cum prædicta euenerint, propediem futura est mundi consummatio.

Amen

Amen dico vobis quia non præteribit generatio hæc, donec omnia fiant.

Difficultas est magna quid significet ac demonstret τὸ generatio hæc. Quidam vult τὸ γενεά, quod interpretatur generatio, significare ætatem, & centum annorum seculum: pro quo etiam fortasse, licet minus latine, generatio dicitur hominis vnus: pater videlicet cum sua sobole, qui ferè centum annos viuere soleant. Hunc ergo sensum facit non præteribit hæc generatio, id est, hæc ætas, hoc seculum, id est, quin ante centum annos præteritos hæc omnia fiant. Ac certè ante illud tempus effluxum præterita dicere possimus omnia illa præter seculi consummationis: de qua cū antè Christus locutus sit, non video quomodo verificetur illud, donec hæc omnia fiant. Caietanus interpretatur: præteribit generatio hæc electorum: at non video cur electorum potius quàm reproborum intelligat: Nam fumere generationem electorum pro plenitudine completoque eorum numero, non video quàm rectè fiat. Mihi videtur non incommodè generatio hæc gentem significare Iudaicam: quàm cū dixisset tantopere affligendam quod parùm abfuturum erat quin omnes perirent: Subdidit non præterituram illam, sed duraturam donec ea omnia completerentur: dum scilicet congregatis omnibus electis, tam ex gentibus quàm Iudæis, fiat vnum ouile & vnus pastor. Certè simplicius vt generationem centum annorum interpretemur, citò omnia intelligamus præter seculi consummationem, vt scilicet sit sensus: hæc omnia quæ consummationem seculi præcedet, fiant hac ætate et generatione, id est, intra centum annos.

‡ 25. q. ‡ *Cælū et terra transibūt, verba autē mea non præteribūt.*
 10. cap. Non quòd ad substantiam attinet, sed quòd ad motum sicut dicit Petrus, 2. cano. cap. 3. Adueniet autem dies domini vt fur, in quo cæli magno impetu transierūt, elementa verò calore soluentur, terra autem, & quæ in ea sunt opera exurentur. Quod etsi cæli transitori sunt, & mutandi, verba autem mea inquit, non transibunt, id est, vera semper manebunt. Nam quod ad prolationem quidem verborum attinet, transierunt, iam & illa effluxerunt

runt

runt simulatque prolata sunt, rei tamen significatæ veritas semper manebit.

De die autem illa et hora, nemo scit neque angeli cælorum, nisi solus pater.

Quia non nihil de signis præcedentibus iudicij prædixerat, sciebatq; fore coniectatores qui certò tēpus illius definire præsumerent, dixit: De die autē illa & hora, nemo scit, neq; angeli cælorum: quod intelligit naturali notitia, qua neq; ipse Christus quatenus homo nouit, vt Marcus ait. Nūquid ait Hilarius, Deus pater cognitionem diei celandi filium proposito abnegauit, cū dictū ab eo sit: Omnia mihi à patre meo tradita sunt? Ergo nō omnia sunt, si est aliquid quod negatur: sed quia ad nos omnia à patre accepta deucheret, deiq; verbū, non tā futuri in se fidē contineat quā facti, ideo extra definitionē dies posita est: vt largū licet Deus prænitentiæ nobis tēpus indulgens, incerti tū metu semper nos sollicitos detineret, & ipse nulli loquendo voluntatem dandi huius diei nulla dicti sui definitione cohiberet, hæc ille ibidē.

† *Sicut autem in diebus Noë, ita erit & aduentus filij hominis. Sicut enim erant in diebus ante diluuium comedentes & bibentes, nubentes & nuptui tradentes usque ad eū diem quo intrauit Noe in arcā: & non cognouerunt donec uenit diluuiū, et tulit omnes, ita erit et aduentus filij hominis.* † Gene. 7. b.

Id est, quemadmodum nihil tale opinantes, sed incurios, rebusque suis tantū vacantes diluuium reperit, ita & aduentus filij hominis, nec inopinantibus nobis superueniet. Nam vt Paulus ait. 1. Thessalonicen. 5. † Dies domini sicut fur in nocte ita ueniet, Cū enim dixerit 5. a. pax & securitas, tūc repentinus eis superueniet interitus. † Sic & Petrus. 2. canoni. 3. capit. Quod enim Christus dixit: Erant comedentes & bibētes, id est, quod Paulus ait: Cū dixerint pax & securitas, hoc est, cū tota ac secuta omnia sibi pollicebuntur.

† *Tūc duo erūt in agro, unus assumetur et unus relinquetur: due molētes in mola, una assumetur et una relinquetur. Duo in lecto, unus assumetur & unus relinquetur.* † Luc. 17. g.

Significat his verbis electos à Christo in regnum cælorum assumendos, reprobos autem abijciendos. Duo enim

enim in agro, duæ molentes, & duo in lecto, duo hominum genera significant, electos scilicet, ac reprobos. Cû ergo nec opinantibus nobis aduentus domini sit venturus, iubet nos semper esse paratos. Ideo subdit.

† Mar.
13. d.

† Luc.
12. c.
Apoc. 3. a

† *Vigilate ergo, quia nescitis qua hora dominus noster venturus sit. Illud autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur venturus esset, vigilaret utique, & non fineret perfodi domum suam. † Ideo & vos estote parati: quia nescitis qua hora filius hominis venturus est.*

Parabola autem patrisfamilias iubet nos vigilare. Nã vti cû is noctu domos furem circuncursare intellexerit, si sciret qua hora fur veniret vigilaret utique. Cû ergo more patrisfamilias venturum sciamus, qua hora nesciamus: Iubet nos paratos esse: ne imparatis nobis & inopinatis superueniat.

Quis putas est fidelis seruus & prudens, quem constituit dominus super familiam suam ut det illi cibum in tempore? Beatus ille seruus, quem cû venerit dominus eius, inuenit sic facientem. Amen dico vobis, quoniam super omnia bona sua constituet eum. Si autem dixerit malus seruus ille in corde suo: Moram facit dominus meus venire: & cœperit percutere conseruos suos, manducet autem & bibat cum ebriosis: veniet dominus serui illius in die qua non sperat, & hora qua ignorat, & diuidet eum, partemq; eius ponet cum hypocritis. † Illic erit fletus, & stridor dentium.

† Sup.
8. b. 13. f.
g. & 22. b.
Infr. 25. e.

Duo facit Christus hac parabola seruorum genera, si delis & infidelis: quibus duo genera prælatorum intelliguntur, quibus familie sue dispensandum cibum suo tempore dominus committit. Ecclesie enim sue prælatos ordinauit dominus: qui cœlestis doctrinæ panem familiam suam alât: quam si cuique prout illis commodû est, suo tempore dispensauerint, boni serui præmium accipiant, super omnia domini sui bona constituti, id est, in regni cœlestis bonorumque omnium confortû assumpti. Qui verò per absentiam domini tardantis, id est, per Dei patientiam peccata punire differentis cœperit percutere consortes, id est, iniurius esse contra proximum, neque aliud quam luxui vacet & delitijs, veniet domi-

nus hora ab eo non expectata, occidetq; & mediū difsecabit, in gehennamque retrudet, pari sorte et pœna cū hypocritis puniendum. Admonemur quoq; hac parabola, ne ob moram tardantis iudicij incurij simus, boneq; viuendi negligentes, alioqui similes cum malo seruo pœnas luemus.

CAPVT VIGESIMVM QVINTVM.

Futurum iudicium Christus per decem virginum opera, & decem talentorum distributiones & profectus præ figurat. In iudicio verò iustorum & iniustorum discrimen per opera & situm designat.

Tunc simile erit regnum cœlorum decem virginibus, quæ accipientes lampades suas obuiam sponso & sponsæ. † Quinque autem ex eis erant fatuæ & quinque prudentes. Sed quinque fatuæ acceptis lampadibus non sumpserunt oleum secum. † Prudentes verò acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus.

In quinq; enim prudentibus virginibus & in quinque fatuis constituta est omnium fidelium & infidelium animarum distinctio. Omnes enim animæ, virgines atq; incorruptæ conditæ sunt, & lumē à Deo acceperunt, de quo dicitur Psal. 4. ✠ Signatū est super nos lumen vultus tui dñe, quod quæ prudentes sunt nutriūt vt perseuerēt: Imprudentes verò negligūt, sed vera et expectata Dei fides non ambigūe spei meritū consequetur. Hilar. ibid. Moram autem fatiente sponso, dormitauerunt omnes & dormierunt. Media autē nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit, exite obuiam ei: Tunc surrexerunt omnes virginnes ille, & ornauerunt lampades suas.

Cum aderit dies iudicij & aduentus domini, similiter fiet in exclusionem malorum & admissionem bonorum in regnum cœlorum: quod factum legitur in hac parabola in admissionem quinque virginum prudentium ad nuptias sponsi & sponsæ: & in expulsionem quinq; fatuarū, vt scilicet qui moram faciente sponso, id est, Dei tardante iudicio vigilauerunt aduersus mundi & carnis insidias & astutias: ita vt venienti Christo ad iudicium vltro obuiam prodire possint lampade instructi & oleo, id est, si-

† 1. q. 1. ca.

Quod quinque.

§. Itē dominus.

† De sacra vntio. cap.

Cū venisset.

2. Thes.

5. a.

✠ Psal.

4. d.